

שם מן הגר"ח ז"ל זהו דגש מצרכות
זה"ש שפטרין מת"ת לפי דב"ח אין
הצרכה על קיום המנוח של ת"ת רק הוא
דין בפני"ע דתורה טעון צרכה וכדילפינן לה
צרכות דכ"ח מקרא דכי שם כי מקרא ואין
זה שייך להמנוח דת"ת רק דתורה עלמה
טעונה צרכה ע"ש, ונראה שגם כוונת המנ"ח

(188) ק"ח

ונראה גם לפמ"ש"כ הבי"ו דאין מצרכין
על דברים שכלל היינו דוקא צרכה
המנוח אבל צרכה השנה וצרכה הנהנין
ודאי מצרכין גם על דברים שכלל דהא
צרכה הטוב והמטיב וצרכה שהחיינו הוא
על השמחה ע"י סי רכ"ה וכן צרכה הראוי
כגון על הצרכים ועל הימים זכו והרואה
חכמי ישראל כו' והרואה את הגיחור ואת
הלצקן זכו כל בני וכו"ו עיקר צרכתו על
הכרת השכל והלצו ויש לפלפל

(189) ג"ח ל' א"ח

יש להוכיח דברכת התורה אינה
כברכת המצוות או הנהנין, אלא היא
ברכת השבח כללית על התורה, אבל אינה
ברכה על הלימוד שלומד עתה קפ"ג

ומוכח כן: א] שכתבו הראשונים (חוס'
כאן והרא"ש) דאפי' הירושלמי דמצריך
והוא ששנה על אתר" זהו דוקא בברכת
אהבה רבה, אבל בברכת התורה עצמה
אע"פ שלא שנה על אתר אלא הפסיק
בדברים אחרים קודם שלמד א"צ לחזור
ולברך. (הובא להלכה בשו"ע מ"ז, ט"ו), ע"כ.
וצ"ב היאך חלה הברכה, הרי כמו ברכת
המצוות או ברכת הנהנין, אם בירך
והפסיק בין הברכה לעשיית המצוה ודאי
צריך לחזור ולברך קפ"ג.

ומוכח מכאן דהברכה אינה על הלימוד
שלומד עתה, לא כברכת המצוות ולא
כברכת הנהנין, אלא זו ברכה לשבח על
התורה.

(18A) ג"ח ל' א"ח

והנה כבר הקשו רב"ח דגשים מצרכות צרכה התורה, והא
פטורות מת"ת, וצווחר קשה לדעת הרמב"ם שפסק
צפ"ג מה"ל לית דעל מנוח שהגשים פטורות ח"ן רשאות
לצרך עליהן, ואיך יצרכו זה"ש כיון דפטורות מת"ת, ושמעתי
מפי ראמו"ר הגאון החסיד ז"ל קללה"ה שאמר, דצרכה"ת
אין הצרכה על קיום המנוח של ת"ת, רק דהוא דין צפ"ע
דתורה צפי צרכה, וכדילפינן לה צרכות דף כ"ח מקרא דכי
שם די מקרא וגוי, ח"כ אין זה דין ששייך להמנוח כלל,
רק דתורה עלמה טעונה צרכה, ונשים פטורות רק מהמנוח
של ת"ת, אבל ח"ן מופקעות מעלם החפלא של ת"ת, ולימודם
הוי בכלל ת"ת, ושפיר יש להם לצרך על לימודם, כיון דלא
חתינו ע"י מכה לתא דהיום המנוח כלל, ע"כ דבריו, ולפ"י

בזה רבנו, שלדעת הרמב"ם במנין המצוות שני חלקים יש למצוות
תלמוד תורה, ללמוד וללמד (בניגוד לדעת בה"ג שמנה שני אלו לבי
מצוות נפרדות, מצוה אחת ללמוד, ומצוה אחרת - ללמד), ויעיין
מש"כ להלן בליקוטים לפרשת ואתחנן, אות א', והלומד ע"י הרהור,
הרי איננו מקיים את המצוה בשלמותה, שהרי ע"י הרהור, לא ניתן
ללמד לאחרים, ואין בידו אלא הקיום האחד של ללמוד, בלי הקיום
השני של ללמד, ועל עשיית מצוה שלא בשלמותה לא תקנו לברך. ז"כ

(20) ג"ח ל' א"ח

י"ט לא יקרא פסוקים קודם ברכת התורה אף
על פי שהוא אומרם דרך תחנונים: "ויש אומרים
שאין לחוש כיון שאינו אומרם אלא דרך תחנונים ונכון
לחוש לסברא ראשונה: הגה [ט"ז] ח' אבל המנהג כסברא

(21) ג"ח ל' א"ח

"יא שינת קבע ביום על ממתו (ט) הוי הפסק
[ז] ויש אומרים דלא הוי הפסק פ (יא) וכו' נהגו:

(22) ג"ח ל' א"ח

וקשה כיון שיצא ידי חובה באחת
מהן, היאך רשאי לברך לכולהו, והרי
בברכת המצוות אחרי שיצא ידי חובה
באחת בודא"י אינו רשאי לברך עוד ברכה
נוספת קפ"ה. אמנם אם נאמר שהיא ברכת
השבח ולא ברכה על מעשה המצוה
שעושה עתה, ניחא שבברכת השבח רשאי
להוסיף ברכה קפ"ה.

ת: מותר ללמוד. לא מצאתי בשום
מקום שיש איסור ללמוד בלי ברכת
התורה!

אין זה כברכת הנהנין ש"אסור ליהנות
מהעוה"ז בלא ברכה קפ"ט, או כ"כלה בלא
ברכה אסורה לבעלה". משא"כ ברכת
התורה היא כמו ברכת המצוות שאין
איסור בעשיית המצוה בלי ברכה, אלא
שאם מקיים מצוה בלי ברכה מבטל מצוה

שפיר מן הרי"ש אר"י שם ט"ז ברכות א"ל ע"כ ש"ס ב"ר אברהם הירש ע"י חפ"ז אבר הח"ט

קפח. וכ"כ במנחת שלמה (צ"א, א') וחולק בזה על
ה"הר צבי" הסובר שאסור ללמוד בלי ברכת התורה
אפילו כשהוא אנוס ואינו יכול לברך "דכמו שאסור
להנות מהעוה"ז בלא ברכה כך גם אסור ללמוד תורה
והברכה מעכבת דלמודו לא חשוב מצוה אלא
עבירה". אמנם בנ"ד שהוא ספק נראה דגם ה"הר צבי

שפיר מן הרי"ש אר"י שם ט"ז ברכות א"ל ע"כ ש"ס ב"ר אברהם הירש ע"י חפ"ז אבר הח"ט

(24) ג"ח ל' א"ח

וראה זה פלא בדגל מחנה אפרים פרשת
בשלח הביא בשם הבעל שם טוב
זיע"א כמה שאמרו חז"ל בנדרים פ"א על
מה אבדה הארץ על עזבם את תורתם שלא
ברכו בתורה תחלה דהכונה היא שלא ברכו
ברכת והערב נא, ויש בזה מוסר גדול דאף